

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 8Cdo/48/2020                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 2514207184                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 24.02.2021                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Martin Vladík            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2021:2514207184.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. G. P. M., bývajúceho v F., F. XXXX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mudrákom, so sídlom v Bratislave, Hurbanovo námestie 1, proti žalovanej P. O., bývajúcej v H. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou RS legal s. r. o., so sídlom v Piešťanoch, M. Waltariho 7, IČO: 36 864 358, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Daniela Suchánková, o zaplatenie 4 800,00 Eur s príslušenstvom a o vzájomnej žalobe žalovanej, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 7 C 10/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. septembra 2019 sp. zn. 26 Co 152/2018, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 25. septembra 2019 sp. zn. 26 Co 152/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. júna 2018 č. k. 7 C 10/2015-163 rozhodol tak, že žalobu žalobcu o zaplatenie 4 800 Eur s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 4 800 Eur od 15.10.2014 do zaplatenia zamietol (I.) a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania o zaplatenie 4 800 Eur s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 4 800 Eur od 15.10.2014 do zaplatenia v rozsahu 100 % (II.), konanie o vzájomnej žalobe, ktorou sa žalovaná domáhala zaviazat' žalobcu na vydanie koňa H., vrátane pasu koňa proti vyplatenej časti kúpnej ceny 1 000 Eur zastavil (III.) a vyslovil, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania o vzájomnej žalobe v rozsahu 100 % (IV.). Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že medzi žalobcom ako kupujúcim a žalovanou ako predávajúcou bola dňa 07.08.2014 uzavretá kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva kobyly H. za dohodnutú kúpnu cenu 5 000 Eur pri podpise zmluvy, pričom žalovaná v zmluve vyhlásila, že predmet zmluvy nemá žiadne vady. V konaní medzi stranami sporu nebola sporná otázka zistenej vady koňa a zaplatenie preddavku 1 000 Eur žalobcom pred podpisom kúpnej zmluvy. Žalobcom uplatnený nárok súd právne posúdil ako nárok na primeranú zľavu z predanej veci a primerané zadost'učinenie za to, že sa musel domáhať nároku z väd prostredníctvom súdu v celkovej sume 4 800 Eur, alternatívne nárok na uvedenú sumu z dôvodu škody spôsobenej mu konaním žalovanej v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaná podala vo vyjadrení k žalobe vzájomnú žalobu (č. 1. 45 spisu); súd uznesením zo 14. marca 2016, č. k. 7 C 10/2015-82 vzájomný

návrh žalovanej na náhradu škody 3 689 Eur a o zaplatenie 330 Eur vylúčil na samostatné konanie; v časti, ktorou sa žalovaná domáhala zviazať žalobcu na vydanie koňa a jeho pasu proti vyplateniu kúpnej ceny 1 000 Eur zobrala počas konania návrh späť a súd konanie v tejto časti zastavil (výrok III.). Súd dospel k záveru, že žalobca by mal právo na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny do výšky zľavy, ktorú súd po vykonanom dokazovaní (znaleckým posudkom a výsluchom znalca) ustálil na sumu 4 000 Eur, ale nakoľko neunesol dôkazné bremeno ohľadne zaplatenia kúpnej ceny 4 000 Eur pri podpise kúpnej zmluvy zo 07.08.2014, súd žalobu v tejto časti zamietol. Podľa názoru súdu zaplatenie kúpnej ceny 4 000 Eur žalobca nepreukázal tým, že v deň podpisu zmluvy vybral zo svojho účtu sumu 5 320 Eur, ani že žalovaná ho do podania trestného oznámenia nevyzvala na doplatenie kúpnej zmluvy a ani to netvrdila, tvrdenie jej partnera G.. E. O. v zápisnici o trestnom konaní, že bola zaplatená celá kúpna cena nemá podľa súdu relevanciu, nakoľko sa podpisu kúpnej zmluvy nezúčastnil. Ustanovenie kúpnej zmluvy v čl. IV. „Kupujúci zaplatí dohodnutú kúpnu cenu predávajúcemu pri podpise zmluvy“, neslúži podľa názoru súdu ako „potvrdenie“ o zaplatení kúpnej ceny. Zmluvné dojednanie, že kôň zostane ustajnený u žalovanej do šiesteho mesiaca po narodení žriebäť a naopak zvyšovalo istotu žalovanej, že si žalobca svoju povinnosť splní. Zo zmluvy nevyplýva povinnosť odovzdať pas koňa až po zaplatení kúpnej ceny, pokiaľ žalobca zaplatenie kúpnej ceny preukazoval tým, že mu ho žalovaná dobrovoľne vydala. Odstúpenie od zmluvy z 27.02.2015 žalovanou (nakoľko sa dostal žalobca do omeškania so zaplatením kúpnej ceny) súd vyhodnotil ako právne neúčinné, žalovaná jeho doručenie žalobcovi preukázala až počas súdneho konania z 02.12.2015. Pokiaľ sa žalobca domáhal primeraného zadosťučinenia 1 000 Eur, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatnením práva zodpovednosti za vady, ktoré na súde nebolo uplatnené úspešne, preto aj v tejto časti súd žalobu zamietol. Pokiaľ žalobca alternatívne uplatnil žalovanú sumu z dôvodu škody spôsobenej mu žalovanou v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko žalovaná žalobcu pri kúpnej cene oklamala, keď mu predala koňa za 5 000 Eur, hoci jeho hodnota bola 200 Eur, žalobca s poukazom na ustanovenie § 424 Občianskeho zákonníka nepreukázal ani jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu, predovšetkým úmyselné konanie proti dobrým mravom a vznik (existenciu) škody. Išlo by nanajvýš len o relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy (podľa § 49a Občianskeho zákonníka, žalovaná omyl vyvolala), tej sa však žalobca nedovolal a súd zamietol žalobu aj v tejto časti.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania žalobcu rozsudkom z 25. septembra 2019 sp. zn. 26 Co 152/2018 rozhodnutie súdu prvej inštancie v I. a II. výroku potvrdil. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania v celom rozsahu. Skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ako aj vec správne posúdil. Na zdôraznenie správnosti (§ 387 ods. 2 C.s.p.) vzhľadom na námietky žalobcu, ktorý namietal nesprávnosť záveru súdu prvej inštancie o nepreukázaní jeho skutkového tvrdenia, že dňa 07.08.2014 žalovanej zaplatil kúpnu sumu 4 000 Eur uviedol, že „zo zisteného skutkového stavu je jednoznačne zrejmé, že žalobca nedisponuje žiadnym priamym dôkazom preukazujúcim jeho skutkové tvrdenie o zaplatení kúpnej ceny koňa v rozsahu 4.000 eur žalovanej. Žalovaná takéto skutkové tvrdenie žalobcu účinne poprela a podľa názoru odvolacieho súdu jeho preukázanie nie je možné vyvodiť zo záverov vykonaného dokazovania (ako to správne uzavrel aj súd prvej inštancie). Reálne zaplatenie doplatku kúpnej ceny hodnoverne nevyplýva zo žiadneho dôkazu vykonaného pred súdom prvej inštancie, ani zo správania sa sporových strán v celom ich právnom vzťahu súvisiacom s kúpou predmetného koňa Ruth. Žalobca v odvolaní neuviedol žiadne nové ani podstatné skutočnosti, s ktorými by sa dôsledne vo svojom rozhodnutí už nevysporiadal súd prvej inštancie a tak odvolací súd len odkazuje na vyčerpujúce odôvodnenie odvolaním napádaného rozhodnutia súdu prvej inštancie.“ Za nenáležitú považoval odvolací súd aj námietku, že súd prvej inštancie nedôvodne od žalobcu požadoval dôkazy - písomné potvrdenie žalovanej, prípadne jej svedeckú výpoveď ohľadne zaplatenia sumy 4 000 Eur, „pokiaľ aj súd prvej inštancie naznačil aké prostriedky procesného útoku mohol žalobca prípadne použiť, nemalo to žiaden vplyv na správnosť samotného rozhodnutia vo veci.“

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) C.s.p., pretože mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti uviedol, že oba sudy nemali za preukázané zaplatenie zvyšku kúpnej ceny žalobcom, pričom oba sudy (odvolací výslovne) svoj záver založili na neprítomnosti

priameho dôkazu potvrdzujúceho zaplatenie kúpnej ceny, za ktorý považujú podľa všetkého len ústne alebo písomné potvrdenie žalovanej o zaplatení. Jednak sa odvolali na neexistenciu priameho dôkazu a následne dospeli na základe nepriamych dôkazov k záveru, ktorý vzhľadom na okolnosti je najmenej pravdepodobný. Takýto postoj žalobca považuje za čisto formalistický a nekonformný so zákonom či Ústavou SR. Poukázal na to, že pokiaľ aj samotné znenie zmluvy, že kúpna cena sa platí pri jej podpise nesvedčí o úhrade kúpnej ceny, žalobca predložil a označil viacero dôkazov, ktoré svedčia o jej úhrade a prezentoval tvrdenia, ktoré žalovaná nepoprela.

4. Žalovaná vo vyjadrení žiadala dovolanie oko nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 C.s.p.) a či sú splnené podmienky podľa § 429 C.s.p., v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na úspešne uplatnený dovolačný dôvod (§ 420 písm. f/ C.s.p.), je zároveň dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Pod ustanovením § 420 písm. f/ C.s.p. koncipovaným porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká zákonnému procesnoprávnemu rozmeru, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., treba považovať aj taký postup súdu, ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

9. Dovolačný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné tiež uviesť, že právo nikdy nemôže byť interpretované len striktno formalisticky či mechanicky, lebo taký prístup so sebou nesie celkom nepriaznivé dôsledky. Právo totiž neexistuje preto, aby také nerozumné, nelogické a nespravodlivé dôsledky legitimizovalo, ale preto, aby prinášalo racionálne a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi stranami sporu (napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 196/2019).

10. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je

výslovne ukotvená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti sudcov, ako aj zásada zákazu tzv. deformácie dôkazu, či princíp opomenutého dôkazu, alebo uvalenia excesívneho dôkazného bremena niektorej zo strán sporu. Podľa nálezu I. ÚS 689/2014 jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj rovnosť zbraní či príležitostí, tak aby každá zo strán mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku podstatným spôsobom neznevýhodňujú vo vzťahu s protistranou. Cieľom zásady rovnosti zbraní je potom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu. Pod takto definovanú rovnosť účastníkov spadá nielen realizácia ich procesných oprávnení, ale aj otázky dôkazného bremena, ktoré sú na účastníkov konania kladené a ktoré nesmú byť neprimerané (porov. rozh. Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Metalco Bt. v. Maďarsko z 01.02.2011).

11. Porušením práva na spravodlivý proces je tak nesporne aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, ktoré musí zodpovedať § 191 ods. 1 C.s.p. Uvedené ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivej objektivity a kvality súdneho rozhodovania. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa totiž musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi (I. ÚS 211/2012). Pokiaľ sudy nižšieho stupňa postupovali v prejednávanej veci tak, že nastala situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla v konaní najavo alebo pokiaľ boli kvalifikovane namietané, ale nižšie sudy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutočností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť, naplnili vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

12. Súd prvej inštancie odôvodnil svoje zamietajúce rozhodnutie tým, že žalobca z predložených dôkazov nevyvrátil tvrdenie žalovanej, že nezaplatil doplatok kúpnej ceny 4 000 Eur ku dňu podpisu kúpnej zmluvy zo 07.08.2014 a tým neuniesol dôkazné bremeno ohľadne svojho nároku na primeranú zľavu z predanej veci, ktoré by mu patrilo v sume 4 000 Eur a primerané zadosťučinenie za to, že sa musel domáhať nároku z väd prostredníctvom súdu. Na preukázanie svojho nároku žalobca predložil potvrdenie o výbere hotovosti 5 320 Eur zo svojho osobného účtu v deň uzavretia kúpnej zmluvy, poukázal na čl. IV. Kúpnej zmluvy („Kupujúci zaplatí dohodnutú kúpnu cenu predávajúcemu pri podpise zmluvy“), na to, že mu žalovaná dobrovoľne vydala pas koňa a ustajnila ho; tieto dôkazy podľa súdu nesvedčia a nie sú potvrdením o zaplatení kúpnej ceny. Pokiaľ žalobca poukázal na výpoveď partnera žalovanej v trestnom oznámení, v ktorom uviedol, že žalobca uhradil celú kúpnu cenu, súd ju nepovažoval za relevantnú, nakoľko prítomný pri podpise zmluvy nebol.

13. Odvolací súd v odôvodnení „sa stotožnil“ s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, a na zdôraznenie jeho správnosti, okrem iného dodal, že zo zisteného skutkového stavu má jednoznačne zrejmé, že žalobca nedisponuje žiadnym priamym dôkazom preukazujúcim jeho tvrdenie o zaplatení kúpnej ceny koňa v rozsahu 4 000 eur žalovanej, ktoré žalovaná účinne poprela.

14. Podľa dovolacieho súdu treba prisvedčiť dovolacej námietke žalobcu, že sudy (výslovne odvolací) sa nesprávne v odôvodnení odvolali na neexistenciu nepriameho dôkazu o zaplatení kúpnej ceny, nakoľko formulácia kúpnej zmluvy v čl. IV v znení: „Kupujúci zaplatí dohodnutú kúpnu cenu predávajúcemu pri podpise zmluvy“, je jednoznačne priamym dôkazom o zaplatení kúpnej ceny. Podľa jej obsahu nejde totiž o formulárovú zmluvu, podľa výpovede strán bola pripravená samotnou žalovanou a následne ňou, aj žalobcom podpísaná, čím nadobudol tento článok nielen platnosť, ale aj účinnosť. Pokiaľ teda sudy považovali za priamy dôkaz len iné (ďalšie) písomné alebo ústne potvrdenie samotnou žalovanou, na žalobcu uvalili excesívne (nemožné) dôkazné bremeno, čo je neprípustné. Pri hodnotení dôkazov je potrebné prihliadnuť na to, že civilné procesné právo žiadnu všeobecnú mieru požadovanej

pravdepodobnosti pre unesenie dôkazného bremena nepozná. Súdny vo vzájomnej súvislosti a pri logickom myšlienkovom postupe nedostatočne odôvodnili, prečo o zaplacení kúpnej ceny nesvedčia ďalšie žalobcom predložené a súdom vykonané nepriame dôkazy, a to potvrdenie o výbere hotovosti v deň podpisu kúpnej zmluvy vo vyššej sume, podpísanie ďalšej zmluvy o ustajnení, dobrovoľné odovzdanie pasu koňa za účelom prepisu jeho vlastníctva na žalobcu. Súdny vôbec neodôvodnili neprihliadnutie na ďalšie vykonané dôkazy, a to najmä komunikácia strán sporu zo sociálnej siete facebook č. 1. 72-77 spisu, v ktorej ponúkala žalovaná žalobcovi ďalšie vybavenie pre koňa v sume 1 900 Eur a vyjadrila sa ohľadne potreby peňazí na stavbu maštale, na okolnosti odvedenia koňa žalobcom zo stajne, kedy priateľ žalovanej podal trestné oznámenie len za krádež žriebäť, nie koňa, a v neposlednom rade námietky žalovanej ohľadne neuhradenia kúpnej ceny prvýkrát namietaných až listom datovaným z 31.10.2014, t. j. po oboznámení sa s trestným oznámením žalobcu a jeho zámerom súdne vymáhať svoje právo.

15. Porušením procesného práva dovolateľa bolo porušené jeho základné právo na spravodlivý proces vyplývajúce z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čo zakladá vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.).

16. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.